

v mnoha odvětvích bádání a ochrany památek. Ale my oba a jistě i mnozí další ponosou ve svých srdcích vzpomínku na Antonína Beneše jako na výjimečně milého přítele, šířícího okolo sebe pozitivní atmosféru kdekoli, kde se jen objevil.

Jan Bouzek – Slavomil Vencl

Literatura

Drašnarová, M. 1994: Bibliografie A. Beneše, Archeologické rozhledy 46, 637–644.

Michálek, J. – Chvojka, O. 2004: Životní jubileum PhDr. A. Beneše. Archeologické výzkumy v jižních Čechách (Jubilejní sborník k 70. narozeninám PhDr. A. Beneše) 17, 3–6.

Zápotocká, M. 2010: Dvacet let činnosti Archeologické pracovní skupiny východní Bavorsko/západní a jižní Čechy/Horní Rakousko, Archeologické rozhledy 62, 726–727.

Zápotocký, M. 1994: Antonín Beneš – 60 let, Archeologické rozhledy 46, 635–637.

KONEC JEDNÉ KAPITOLY PRAŽSKÉ ARCHEOLOGIE Odešel Ladislav Hrdlička (4. 4. 1937 – 30. 4. 2011)

V pátek 6. května jsme se naposledy rozloučili kolegou a pro mnohé i přítelem PhDr. Ladislavem Hrdličkou. To, jak hluboce tato nečekaná zpráva zasáhla pražskou archeologickou obec, bylo zřejmé z okamžitých reakcí, které se objevily na serverech dvou hlavních archeologických pracovišť v Praze – pražského NPÚ a společnosti Archaia. U „památkářů“ trávil Laco (jak jsme ho napříč generacemi oslovovali) poslední desetiletí podstatnou část svého pracovního času, kroky Archaii sledoval s až otcovskou péčí od jejich počátků v 1. pol. 90. let.

Ač s kořeny v Sabinově na východním Slovensku, spojil Ladislav Hrdlička s pražským podhradím již samé počátky své odborné kariéry jako student prehistorie pražské Filozofické fakulty. Oficiálním působištěm jeho vědecké činnosti se pak stal trvale téměř na půl století (1. ledna 1959 – 1. května 2002, pak ještě v l. 2003–2004) Archeologický ústav na pražském levobřeží, konkrétními pracovišti ovšem četné hradní a podhradní, často provizorní kanceláře spojené s terénní činností.

Starší etapy odborných aktivit Ladislava Hrdličky, pokud jde o terénní (asistence na Hradištku u Davle, účast na výzkumu v Sezimově Ústí, Oško-brň, Kanín, Vraclav u Vysokého Mýta aj.) i teoretickou činnost, byly již popsány (*Klápště 1997; Klápště – Sommer 2007*). Lacovo jméno ale zůstane v povědomí středoevropských archeologů středověku spojeno s Prahou. Jeho působení zanechalo nesporné stopy v kapitolách poznávání jejího středověkého vývoje, výzkumných metod i dokumentace komplikovaných strategií – slovy Lacovými *strategie a taktiky* záchranného terénního výzkumu. Praha se svou tisíciletou archeologickou kronikou a složitou genezí byla pro Ladislava Hrdličku nadmíru přitažlivým tématem. Navázat mohl na prvou a v evropském měřítku závažnou kapitolu pražské

archeologie středověku, spjatou především se jménem Ivana Borkovského. Při studiu vývoje pražských stratigrafií však navíc s náruživostí sobě vlastní a v míře v 70. letech nevídané aplikoval, systematicky využíval a pro potřeby (středověké) archeologie rozvíjel exaktní metody, inspirovan prací geologa Q. Záruby a z ní vycházejícími náměty J. Čarka.

Už letmý pohled na jeho bibliografii dává tušit, že texty, kterými nijak neplýtvál, objímají základní nosné pilíře městské archeologie i archeologie obecně. Nelze přitom nepodotknout, že s daným počtem jakkoliv stěžejních studií by při současném

hodnocení české vědy propadl na spodní příčky. Jeho *Příspěvky k vývoji raně středověkého reliéfu historického jádra Prahy* (disertační práce 1975) byly počáteční fází detailního rozpracování tématu, kterému se věnoval nepřetržitě a které je dnes v obecné rovině již přirozeným východiskem archeologické práce. Svou dobu předběhl v běžném využívání informací ze záchranných liniových výzkumů k sledování vědeckých otázek, ve formulaci projektů výzkumu i svou *korelační tabulkou* vrstev, která sloužila jako vývojový diagram při vyhodnocování nálezových situací obdobně jako později Harrisova matice. Jednoznačné termíny *inverzní* a *nosné stratigrafie*, *rozvíjení výzkumu do plochy*, *přehledné řezy* zakotvily bezpečně v české archeologii středověku.

Ladislav Hrdlička se tak stal přirozeným, ač nehonoraným, o to více ceněným a uznávaným učitelem generací archeologů středověku. To se týkalo jak praktického terénního výzkumu (věhlasný býval zákaz používání slaměných košťátek při začišťování vrstev), tak zpracování dokumentace, základního vyhodnocení, zejména ale posuzování výpočetní hodnoty pramene a jeho interpretačních možností. Terénní výzkumy se Lacovi podařilo z valné části zpřístupnit formou detailních nálezových zpráv, knižní podoby nabyly z jeho výzkumů pouze první, dokumentační svazek k výzkumu Ungeltu.

Doslova průkopnické byly Lacovy počiny v oblasti organizace archeologické péče v prostoru Pražské památkové rezervace. Potřeba systematického sběru informací o všech archeologických zásazích (přesně trojrozměrně umístěných) v historickém jádru Prahy, vedla ke vzniku dalšího fenoménu trvale spjatého s Lacovým jménem – tzv. *Hrdličkovy mapy*, neboli Mapy archeologických dokumentačních bodů na území Pražské památkové rezervace

(2005; aktualizované, digitalizované vydání *Hrdlička 2009*). O tom, jak zásadní význam pro vědecké zhodnocení archeologických pramenů Prahy Laco mapě přisuzoval, svědčí skutečnost, že jejímu sestavení a korekturám neváhal věnovat celá léta včetně posledních roků svého života. Vydání avizované mapové podoby svého monumentálního díla se Laco již nedočkal.

Odchodem Ladislava Hrdličky se uzavřela jedna z významných kapitol poznání dějin Prahy i české archeologie středověku. Otázku, zda současná či některá příští generace archeologů dokážou naplnit a dále rozvíjet jeho odkaz, zodpoví až budoucnost. V každém případě je pro nás tato možnost velkou výzvou.

Ivana Boháčová

Literatura

- Hrdlička, L. 2009*: Praha. Databáze podrobné mapy archeologických dokumentačních bodů na území městské památkové rezervace. Aktualizace k 31. 12. 2005. Praha: Archeologický ústav AV ČR. CD.
- Klápště, J. 1997*: Ladislav Hrdlička – 60. let, *Archeologické rozhledy* 49, 375–377.
- Klápště, J. – Sommer, P. 2007*: Tři významná jubilea archeologie středověku, *Archeologické rozhledy* 59, 633–634.

Bibliografie PhDr. Ladislava Hrdličky viz:

- Drašnarová, M. 1997*: Bibliografie PhDr. Ladislava Hrdličky, *Archeologické rozhledy* 49, 377–379.
- Drašnarová, M. – Ochrana, F. 2007*: Dodatky k osobním bibliografiím jubilentů: PhDr. Ladislav Hrdlička. *Archeologické rozhledy* 59, 634–635.